

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	IX
Abrevieri	XIII
Bibliografie generală.....	XVII
Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil.....	1
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă	2
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil	10
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă	98
Cartea I. Dispoziții generale.....	147
Titlul I. Acțiunea civilă	150
Titlul II. Participanții la procesul civil.....	198
Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea.....	198
Capitolul II. Părțile	227
Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor procedurale	228
Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte	238
Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată	242
§1. Intervenția voluntară.....	242
§2. Intervenția forțată	259
I. Chemarea în judecată a altei persoane	259
II. Chemarea în garanție	267
III. Arătarea titularului dreptului	276
IV. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	280
Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată.....	285
§1. Dispoziții generale	285
§2. Dispoziții speciale privind reprezentarea convențională	292
Secțiunea a 5-a. Asistența judiciară	303
Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil.....	307
Titlul III. Competența instanțelor judecătorești.....	314
Capitolul I. Competența materială	322
Secțiunea 1. Competența după materie și valoare	322
Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță	388
Capitolul II. Competența teritorială	414
Capitolul III. Dispoziții speciale.....	469

Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competența instanței.....	509
Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență	509
Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea	566
Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței	575
Titlul IV. Actele de procedură	586
Capitolul I. Forma cererilor	588
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură.....	597
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură	636
Titlul V. Termenele procedurale	660
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri.....	678
Cartea a II-a. Procedura contencioasă.....	695
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe.....	699
Capitolul I. Sesizarea instanței de judecată	699
Secțiunea 1. Dispoziții generale	700
Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată.....	707
Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea.....	757
Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională	763
Capitolul II. Judecata.....	767
Secțiunea 1. Dispoziții generale	767
Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului	808
Subsecțiunea 1. Dispoziții comune.....	808
Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale	823
Subsecțiunea a 3-a. Probele.....	839
§1. Dispoziții generale.....	843
§2. Dovada cu înscrisuri	889
I. Dispoziții generale	889
II. Înscrisul autentic	900
III. Înscrisul sub semnătură privată	909
IV. Înscrisurile pe suport informatic.....	925
V. Duplicata și copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată ..	929
VI. Înscrisurile recognitive sau reînnoitoare	932
VII. Regimul altor înscrisuri	933
VIII. Administrarea probei cu înscrisuri.....	936
IX. Verificarea înscrisurilor	947
§3. Proba cu martori	966
I. Admisibilitatea probei cu martori	966
II. Administrarea probei cu martori.....	982
§4. Prezumțiile.....	1005
§5. Expertiza.....	1014

§6. Mijloacele materiale de probă	1036
§7. Cercetarea la fața locului	1039
§8. Mărturisirea	1041
I. Admisibilitatea probei	1041
II. Interogatoriul	1047
§9. Asigurarea probelor	1061
Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici	1066
Secțiunea a 3-a. Dezbateră în fond a procesului	1087
Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii	1091
Capitolul III. Unele incidente procedurale	1120
Secțiunea 1. Renunțarea la judecată	1121
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins.....	1126
Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului	1129
Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii	1141
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești	1149
Secțiunea 1. Dispoziții generale	1150
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii.....	1150
§2. Efectele hotărârii judecătorești	1174
Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor	1221
Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților.....	1224
Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii.....	1230
Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie.....	1245
Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată	1251
Titlul II. Căile de atac.....	1266
Capitolul I. Dispoziții generale.....	1267
Capitolul II. Apelul	1286
Capitolul III. Căile extraordinare de atac.....	1340
Secțiunea 1. Recursul.....	1340
Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare	1387
Secțiunea a 3-a. Revizuirea.....	1407
Titlul III. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	1452
Capitolul I. Recursul în interesul legii	1453
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	1466
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului.....	1487
Index.....	1506

Noul Cod de procedură civilă

comentat și adnotat

Vol. I – art. 1-526

Ediția a II-a,
revizuită și adăugită

Contribuțiile autorilor la comentariul volumului I:

Violeta Belegante: art. 514-526

Traian Cornel Briciu: art. 327-329; art. 503-513

Viorel Mihai Ciobanu: art. 1-23; art. 29-40; art. 456-502

Claudiu Constantin Dinu: art. 180-186; art. 406-423

Gheorghe Florea: art. 148-179; art. 192-210

Maria Fodor: art. 249-326

Iulian Gîlcă: art. 237-244; art. 389-394

Adina Nicolae: art. 395-405; art. 424-455

Marian Nicolae: art. 24-28

Alina Rădoi: art. 341-347; art. 359-365

Anișoara Ștefănescu: art. 187-191

Mihaela Tăbârcă: art. 41-93; art. 211-236; art. 245-248

Mircea Ursuța: art. 330-340; art. 348-358; art. 366-388

Gheorghe-Liviu Zidaru: art. 94-147

La elaborarea acestei ediții a volumului I au fost avute în vedere legislația, doctrina și jurisprudența publicate și apreciate ca relevante până la data de 15 februarie 2016.

Viorel Mihai Ciobanu

Coordonatori

Marian Nicolae

Noul Cod de procedură civilă

comentat și adnotat

Vol. I – art. 1-526

Ediția a II-a,
revizuită și adăugită

Flavius A. Baias	Adina Nicolae
Violeta Belegante	Marian Nicolae
Traian Cornel Briciu	Evelina Oprina
Viorel Mihai Ciobanu	Alina Rădoi
Claudiu Constantin Dinu	Mirela Stancu
Gheorghe Florea	Șerban-Alexandru Stănescu
Maria Fodor	Anișoara Ștefănescu
Decebal-Adrian Ghinoiu	Mihaela Tăbârcă
Iulian Gîlcă	Mircea Ursuța
Cristina Irimia	Gheorghe-Liviu Zidaru

Universul Juridic

București

2016

Cuvânt-înainte

Au trecut deja cinci ani de la adoptarea Noului Cod de procedură civilă și mai bine de trei ani de la adoptarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a acestuia. Cu toate acestea, Codul a intrat efectiv în vigoare la 15 februarie 2013, în parte deja modificat, fie explicit [art. III din Legea nr. 206/2012 pentru aprobarea O.U.G. nr. 44/2012, prin care s-a dispus doar amânarea intrării în vigoare a Noului Cod de la 1 septembrie 2012 la 1 februarie 2013, dar s-a introdus un alineat nou, (3), la art. 603, discutabil și nociv, după părerea noastră; Legea nr. 138/2014], fie implicit [art. XI din Legea nr. 2/2013, pentru punerea în aplicare a art. 13 alin. (2) NCPC, dar în fapt este o modificare a acestui text; prin Legea nr. 115/2012, O.U.G. nr. 90/2012 și O.U.G. nr. 4/2013, s-a modificat Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, dar în realitate s-au modificat și art. 21 și art. 227 alin. (2) NCPC, ajungându-se ca participarea la ședința de informare privind medierea să devină din facultativă obligatorie]. Pe de altă parte, prin Legea nr. 2/2013 s-a amânat intrarea în vigoare a unor texte din Noul Cod până la 1 ianuarie 2016 și au fost modificate o serie de legi speciale, în alt sens decât cel stabilit prin Legea nr. 76/2012, care asigură o unitate de reglementare între Cod și acte normative cu caracter special. Principalul motiv pentru care s-a amânat intrarea în vigoare a unor texte până la 1 ianuarie 2016 a fost legat de faptul că nu există suficiente „camere de consiliu” în care să aibă loc cercetarea procesului în primă instanță. După știința noastră, nici Ministerul Justiției și nici Consiliul Superior al Magistraturii nu au făcut nimic pentru a rezolva acest aspect, astfel că la data la care scriem aceste rânduri (decembrie 2015) se vorbește deja de un proiect de act normativ (Ordonanță de urgență a Guvernului) prin care să se proroge termenul de 1 ianuarie 2016, se zice, cu cel puțin un an. Acest lucru s-a realizat prin O.U.G. nr. 62/2015 (publicată în M. Of. nr. 964 din 24 decembrie 2015), stabilindu-se ca termen de intrare în vigoare a dispozițiilor din Noul Cod de procedură civilă data de 1 ianuarie 2017. Cele două autorități au demonstrat astfel că între preocupările lor principale nu intră eficientizarea activității judiciare, cel puțin în procesul civil, și nici calitatea actului de justiție.

În sfârșit, să semnalăm și faptul că unele dispoziții au fost declarate neconstituționale – art. 13 alin. (2), art. 83 alin. (3) [poate și (4)?], art. 84 alin. (2) [și (3)?], art. 486 alin. (3) teza a doua, art. 493 alin. (3) cu privire la sintagma „dacă este vădit nefondat”, art. 509 alin. (1) în raport cu pct. 11 referitor la sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul”, art. 660 alin. (3), art. 666 în ceea ce privește încuviințarea executării silite de către executorul judecătoresc –, unele soluții fiind extrem de discutabile, dar nu este locul să le discutăm aici.

Cum era poate și firesc, au apărut deja și numeroase lucrări consacrate Noului Cod de procedură civilă, trecându-se de la articole și studii la tratate, cursuri, comentarii și coduri adnotate. Sigur că, în principiu, este de salutat acest lucru, deoarece toți practicienii și teoreticienii au nevoie de materiale care să-i ghideze în procesul de aprofundare și aplicare a noii legislații. Din păcate, din această dorință de a oferi rapid astfel de materiale, a apărut, inevitabil, și posibilitatea de a propune soluții mai mult decât discutabile, care fac mai

mult rău decât să ajute. Fie autori cu experiență insuficientă sau care nu cunosc aprofundat mecanismul procesului civil, fie edituri care acceptă materiale fără un control științific minim au dus și la crearea și perpetuarea unor confuzii, a unor false probleme, a unor soluții care nu pot fi acceptate. Și în activitatea practică, de aplicare a Noului Cod de procedură civilă, este nevoie de un studiu serios, sistematic al întregului cod, pentru că numai astfel îi poți înțelege nu numai litera, ci și spiritul său. Textele nu trebuie interpretate izolat, ci în relație cu articolele cu care au legătură și aplicate în așa fel încât să producă efectele firești. Desigur, Noul Cod cuprinde și texte mai puțin reușite, uneori cu lacune, dar ele nu trebuie interpretate strict formal, ci surprinse, chiar în prezența unor lipsuri sau insuficiențe de exprimare, așa cum am arătat, în spiritul lor.

În acest context, propunem și noi un Cod comentat și adnotat, realizat de un colectiv format, în cea mai mare parte, din membrii comisiilor care au elaborat proiectul Noului Cod și proiectul Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a acestuia, deci autori care au parcurs întregul proces de elaborare, de la proiectele inițiale, la dezbaterile publice, la formele finale ale proiectelor, la dezbaterile din comisiile parlamentare, fie că este vorba de teoreticieni, practicieni sau specialiști din Ministerul Justiției. Chiar și cei puțini care nu au făcut parte din aceste comisii sunt specialiști în procedură civilă și în drept internațional privat, consacrați deja în activitatea didactică și științifică de profil.

De aceea, fără a nega nicio clipă existența deja a unor lucrări valoroase și utile, socotim că lucrarea ce o oferim teoreticienilor și practicienilor are un plus, rezultat tocmai din cunoașterea modului în care s-a ajuns la soluțiile finale, pe de o parte, și, pe de altă parte, din încercarea de coordonare și corelare a soluțiilor diferiților autori. Desigur însă că participarea unui număr atât de mare de autori nu poate să nu lase amprenta personalității fiecăruia asupra modului de abordare și a stilului de elaborare. Ca urmare a aplicării Noului Cod de procedură civilă timp de câțiva ani, s-au conturat și alte interpretări decât cele oferite în prima ediție. De aceea, respectând punctele de vedere ale autorilor, au apărut în notele de subsol mai multe note ale coordonatorilor în care sunt evidențiate și alte puncte de vedere decât cele exprimate de autori în text. Rămâne ca cititorii să decidă ce soluții îi conving.

Prima ediție a apărut într-un moment în care jurisprudența pe baza Noului Cod nu s-a constituit încă într-un reper și nici nu s-a publicat, astfel că au fost evocate soluții care și-au păstrat valabilitatea și în aplicarea noilor texte legale. În această ediție au fost comentate mai pe larg și interpretările teoretice oferite de diverși autori, și soluțiile din jurisprudență, în măsura în care au apărut.

La începutul lucrării am publicat o listă bibliografică generală care permite studiul procedurii civile de la apariția vechiului Cod, în urmă cu 150 de ani, și până la ultimele lucrări elaborate pe baza Noului Cod. Această bibliografie este valabilă pentru întreaga noastră lucrare și nu o repetăm la fiecare carte a Codului.

O a doua categorie de bibliografie, pe domenii specializate, se găsește, după caz, la fiecare carte, titlu și capitol, la începutul ori la finalul considerațiilor generale cu care debutează respectiva structură.

În sfârșit, bibliografia mai aplicată se va regăsi în notele de subsol, în legătură cu analiza diferitelor texte. Desigur, nu ne-am propus să evocăm o bibliografie exhaustivă, ci acele lucrări pe care autorii le-au apreciat ca prezentând interes pentru analiza lor.

Sperăm ca lucrarea ce o propunem, în două volume, să ofere cititorilor soluții clare, precise, argumentate, care să se constituie în reperi serioase pentru teoreticienii și practicienii dreptului.

Să mai precizăm doar că din motive obiective unii dintre autorii anunțați la prima ediție a volumului I au fost înlocuiți pentru volumul II.

*Autori coordonatori,
Prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu
Prof. univ. dr. Marian Nicolae*

dec. civ.	decizia civilă
Dreptul	Revista „Dreptul” – serie nouă
ed.	ediție
Ed.	Editura
etc.	<i>et caetera</i> („și altele”)
H.G.	Hotărârea Guvernului României
hot.	hotărârea
ibidem	în același loc
idem	același autor
i.e.	<i>id est</i> , „adică”
infra	mai jos
ÎCCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
înch.	încheierea
JN	Revista „Justiția Nouă”
Jud.	Judecătoria
loc. cit.	locul citat
LP	Revista „Legalitatea Populară”
LPA	Legea de punere în aplicare
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	nota noastră (a autorului)
nr.	numărul
NCC	Noul Cod civil
NCP	Noul Cod penal
NCPC	Noul Cod de procedură civilă
NCPP	Noul Cod de procedură penală
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
pp.	paginile
par.	paragraful
passim	în diverse locuri
pct.	punctul
PR	„Pandectele române” – Repertoriu de jurisprudență, doctrină și legislație – serie nouă
RDC	„Revista de drept comercial” – serie nouă
RDE	„Revista de drept european” („comunitar”)

Abrevieri

RIL	recurs în interesul legii
RRA	„Revista română de arbitraj”
RRD	„Revista română de drept”
RRDA	„Revista română de drept al afacerilor”
RRDJ	„Revista română de jurisprudență”
RRDM	„Revista română de dreptul muncii”
RRDP	„Revista română de drept privat”
RRES	„Revista română de executare silită”
RUDH	„Revue universelle des droits de l’homme”, Éditions N.P. Engel, Kehl, Strasbourg
s.	secția
s. civ.	secția civilă
s. civ., cont. adm. fisc.	secția civilă, de contencios administrativ și fiscal
s. civ. propr. int.	secția civilă și de proprietate intelectuală
s. com.	secția comercială
s. com. cont. adm.	secția comercială și de contencios administrativ
s. cont. adm. fisc.	secția de contencios administrativ și fiscal
SCJ	Revista „Studii și cercetări juridice”
Studia	Revista „STUDIA Universitatis Babeș-Bolyai” – Series Jurisprudentia
sent. civ.	sentința civilă
s.n.	sublinierea noastră
supra	mai sus
ș.a.	și alții (altele)
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
TMB	Tribunalul Municipiului București
Trib.	Tribunalul
Trib. jud.	Tribunalul județean
Trib. reg.	Tribunalul regional
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
urm.	următoarele
vol.	volumul